

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Завтур Віктор Андрійович ПОЗИТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ПОВТОРНОЇ ТА ВТОРИННОЇ ВІКТИМІЗАЦІЇ ПОТЕРПІЛИХ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА: ОКРЕМІ АСПЕКТИ В КОНТЕКСТІ РІШЕННЯ ЄСПЛ У СПРАВІ «Х. ПРОТИ КІПРУ».....	565
Мурзановська Аліна Владиславівна ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	568
Пожар Вадим Георгійович РОЛЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ СТАНДАРТІВ ДОПУСТИМОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....	571
Підгородинська Анастасія Вікторівна ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ	575
Сидорчук Владислав Васильович УМОВИ ВИЗНАННЯ ОСОБИ ПОТЕРПІЛОЮ	579
Стародубов Сергій Вікторович ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ В ПОРЯДКУ СТ. 615 КПК УКРАЇНИ	582
Степаненко Андрій Сергійович ЦИФРОВІ (ЕЛЕКТРОННІ) ДОКАЗИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ: ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ВИКЛИКИ	584
Стоянов Микола Михайлович ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ ІНШІЙ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В СВІТЛІ СУЧАСНОЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	588
Федчун Наталія Олександрівна ПРОФАЙЛІНГ У МЕДІА	590
Цитряк Віктор Ярославович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	592
Аблов Іван Євгенійович ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПІДСУДНОСТІ ТА ПІДСЛІДНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ВЧИНЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ.....	595
Бабій Світлана Володимирівна ЩОДО ДОТРИМАННЯ ЗАБОРОНИ ДВІЧІ ПРИТЯГУВАТИ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ОДНЕ Й ТЕ САМЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ДО ОСОБИ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ	598
Грама Олександр Олександрович ЩОДО ВИДІЛЕННЯ ПРАВА НА РЕАБІЛІТАЦІЮ ЯК ОКРЕМОГО ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....	601
Гуменюк Аліна Сергіївна ДОПУСТИМІСТЬ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ...	603
Дядюк Юрій Олегович РОЛЬ ПРОКУРОРА У ЗБИРАННІ ТА ПЕРЕВІРЦІ ДОКАЗІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ	607
Жовтан Олександр Володимирович ОКРЕМІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДМОВИ ВІД ЗАХИСНИКА В ПОРЯДКУ СТАТТІ 54 КПК УКРАЇНИ	609
Кіміліченко Сергій Олегович КОНТРОЛЬ І ФІКСАЦІЯ РОЗМОВ ЯК МЕТОД ОТРИМАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	612
Кіліміченко Христина Юріївна ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ...	615

2. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 03.08.2023 у справі № 281/181/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112693015>.

3. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 26.07.2023 у справі № 333/989/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112484592>.

4. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 13.06.2023 у справі № 520/2703/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871748>.

5. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 18.05.2023 у справі № 464/5215/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036740>.

Ключові слова: докази, доказування, допустимість доказів, відкриття матеріалів іншій стороні, судова практика.

Keywords: evidence, proving, admissibility of evidence, disclosure of materials to the other party, court practice.

Федчун Наталія Олександрівна

Національний Університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри кримінального процесу,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРОФАЙЛІНГ У МЕДІА

Американська психологічна асоціація (The American Psychological Association – APA) вказує, що прототип сучасного профайлінга використовувався в 1880-х роках, коли британські лікарі Джордж Філіпс та Томас Бонд намагалися встановити особистість Джека Різника.

Однак лише в 1972 році профайлінг був офіційно визнаний, при створенні Відділу поведінкових досліджень (Behavioral Science Unit – BSU) Федерального бюро розслідувань. Ця організація почала розслідувати зростаючу хвилю серійних зґвалтувань і вбивств у США, досліджуючи чотири важливі аспекти поведінки підозрюваних злочинців: попередні (дозлочинні) тенденції, спосіб вчинення злочину, метод утилізації тіл жертв та посткримінальну поведінку.

Відтоді методи кримінального аналізу стали більш досконалішими. Сьогодні профайлери розробляють профілі правопорушників щодо низки злочинів, таких як підпал, захоплення заручників, тероризм, викрадення дітей, службові злочини, викрадення людей, вимагання, кіберзлочини та серійні сексуальні вбивства тощо.

Профайлінг, що у своєму тлумаченні коливається між мистецтвом та наукою, відомий різними назвами, включаючи кримінальне профілювання, психологічний профілінг, профілювання правопорушників тощо. А. Бандура вважає, що

телебачення та інші медіа проникають у соціально сконструйовану реальність, формуючи переконання та знання аудиторії [1, с. 98].

Так, медійний «образ» злочинності може справляти або якісно позитивний вплив при створенні профіля правопорушника, а відтак й полегшувати розслідування, або сприяти укріпленню стереотипів як у суспільстві, так і серед спеціалістів. Дослідники ефектів медіа припустили, що зростаюче споживання інформації на кримінальну тематику створює упередження, що знижує точність профілю. Проведені дослідження показали, що споживання медіа вплинуло на здатність учасників точно створити кримінальний профіль [2, с. 820].

У науковій літературі профайлінг визначається як збір та аналіз психологічних і поведінкових характеристик особи для оцінки або прогнозування її можливостей у певній сфері або для ідентифікації певної підгрупи людей [3].

По суті, концепція профайлінга реалізується щоденно в громадських місцях, враховуючи те, що ми постійно спостерігаємо за своїм оточенням, навколишнім середовищем, а уповноважені на те особи забезпечують безпеку. Однак співробітники правоохоронних органів та психологи використовують профайлінг в різних масштабах, незалежно від того, чи це запобігання злочинності чи розкриття злочину.

Існує декілька різних методів профілювання. Профайлінг також використовується у різних сферах суспільних відносин, а відтак має різне призначення. Наприклад, криміналістичний, психологічний, транспортний, безпековий профайлінг тощо.

Техніка профілювання була висвітлена у медіа у таких фільмах, як «Мовчання ягнят» (Silence of the Lambs), серіалах «Злочинний розум» (Criminal Minds), «Обмани мене» (Lie to Me) тощо. Незважаючи на те, що ідея кримінального профайлінгу з роками набула популярності саме через медіа, її достовірність та точність все ще викликає сумніви. Здебільшого це пов'язано з тим, що створення профілю злочинця залежить від здатності окремої особи чи групи осіб аналізувати та інтерпретувати отриману інформацію.

Профайлінг отримав підвищену популярність на телебаченні завдяки серіалу «Злочинний розум» (Criminal Minds). Незважаючи на те, що профілювання існувало в епоху справи Джека Різника, методика не була офіційна визнана до появи Відділу вивчення поведінки, що був створений у відповідь на збільшення кількості серійних вбивств у 1960-х роках [4, с. 250]. З моменту своєї появи та впровадження у справу запобігання та протидії злочинності профайлінг продовжує залишатися важливим та ефективним інструментом у розслідуванні злочинів.

Засоби масової інформації посприяли розповсюдженню та популяризації методики профайлінга, а також професій профайлерів, кримінологів та криміналістів. Медіа зробили видимими для громадськості методи, навички, необхідні для створення профілю та дослідження доказів.

Профайлінг є важливим інструментом для професійної спільноти кримінальної юстиції. В разі, якщо зацікавлені особи будуть здатні уникати стереотипів, зображених у медіа, то, вірогідно, точність, обґрунтованість та репрезентативність результатів застосування методів профайлінга підвищиться для дослідни-

ків та співробітників правоохоронних органів. Профайлінг як тип дослідження є життєво важливим у справі запобігання та протидії злочинності й забезпечення безпеки суспільства та сприятиме ефективному кримінальному розслідуванню.

Незважаючи на те, що проведені дослідження дали різні результати щодо точності створених профілей злочинців, наукова спільнота та практики погоджуються, що можливості профайлінга є перспективним та важливим предметом вивчення. Для правоохоронних органів точність та цінність профілювання має неабияке значення для успішності справи та економії ресурсів та часу.

На сьогоднішній момент, питання, пов'язані із можливостями та ефективністю застосування методів профайлінга залишаються точковими та недостатньо дослідженими, а тим більш у контексті медіа впливів.

Список використаних джерел:

1. Bandura A. Social Cognitive Theory of Mass Communication. *Media Effects: Advances in Theory and Research* / eds. B. Jennings, and M. B. Oliver. 3rd ed. New York : Routledge, 2009. P. 94-124.
2. Kocsis R. N., Hayes A. F., Irwin H. J. Investigative experience and accuracy in psychological profiling of violent crime. *Journal of Interpersonal Violence*. 2002. No. 17. P. 811-823.
4. Webb D. Criminal Profiling: An Introductory Guide Paperback. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2023. 46 p
5. Woodworth M., Porter S. Historical foundations and current applications of criminal profiling in violent crime investigations. *Expert Evidence*. 2000. No. 7. P. 241-264.

Ключові слова: профайлінг, медіавплив, профіль злочинця, кримінальне розслідування, медійний «образ» злочинності, стереотипи.

Keywords: profiling, media effect, criminal profiling, criminal investigation, media portraying crime, stereotypes.

Цитряк Віктор Ярославович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри кримінального процесу,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Корупційні прояви дедалі глибше проникають у соціальне буття як окремих індивідів, їх груп, так і держави в цілому. Корупційні відносини у сфері публічної та приватної службової діяльності, а також сфери надання публічних послуг, набули характеру системності, порочного кола кругової поруки. Така системність провокує залучення до корупційних відносин не лише осіб, що мають повнова-